

METEOROK

AZ MMTÉH ROVATA

METEORMEGFIGYELESEK

MAJUS JÚNIUS

	vizu	foto	tel	mm
Ágai Szabolcs /Budapest/	4,0/9			3,0/6
Bagosi Imre /Nagyszalonta,R/	1,0/0			
Berkó Ernő /Orosháza/	5,1/22	14,5/?		
Bíró Levente /Nagyszalonta,R/	3,0/7			42,1/216
Bolvári Gábor /Dusnok/	2,0/5			
Budavári Róbert /Szeged/	3,5/0			
Buka Adrienne /Gyula/	5,0/8			
Csiszár Tibor és Tiborné /Pécs/			2,5/9	1,2/93
Dobóczy Zsolt /Szeged/	5,2/5			
Farkas Ernő /Budapest/	16,8/45	8,8/0		
Fodor Antal /Sülysáp/	5,5/32			
Gaal Csaba /Szeged/	6,0/5			
Gombos Judit /Szeged/	7,7/4			
Gyurman Tibor /Dabas/		0,3/1		
Halmi Gábor /Pécs/	3,0/26			
Hoffmann János /Pécs/	3,0/24			
Horváth Ferenc /Veszprém/	4,0/15	1,0/0		
Illés Elek /Kővágószőlős/	3,0/13			
Kész László /Bóly/	2,5/5			
Keszthelyi Sándor /Pécs-Vasas/	3,0/6			
Kósa-Kiss Attila /Nagyszalonta _R /	1,0/2			
Laczkó Attila /Sülysáp/	2,8/9			
Lukács József /Bóly/	2,5/5			
Nyerges Levente /Szeged/	1,2/2			
Ratkai Ferenc /Túrkeve/	7,8/18			
Révész Károly /Szeged/	3,5/3			
Ságodi Ibolya /Mélykút/	14,3/74			
Sajtz András /Ujfalu,R/	10,8/39			
Sipos László /Dusnok/	3,0/6			
Spányi Péter /Budapest/	6,0/43			
Süle Gábor /Budapest/	6,0/21			
Szabó Erika /Debrecen/	2,0/8			
Szabó Ferenc /Szeged/	1,5/2			
Szabó Gábor /Szeged/	5,0/3			
Szabó Sándor /Bóly/	2,5/6			
Szauer Agoston /Pápa/		2,0/?		
Tepliczky István /Tata/	10,8/44			
Tóth János /Mezőberény/	2,0/4			
Tóth Zoltán /Pécs/	3,0/8			
Vastag Ferenc /Szeged/	1,2/1			
Vinkó József /Szeged/	4,2/3			

Egy óránál rövidebb, szórványészlelést végeztek továbbá:
Ágai Emil /Budapest/, Bagó Balázs /Kalocsa/

Március-áprilisban összesen 43 megfigyelő küldte be meteor-
észleléseit.

A mostoha időjárás ellenére szép számú megfigyelés történt, elsősorban a vizuális téma körben. Ebben nagy szerepet játszott az Áprilisi Lyridák maximuma, amelyet az országban több helyütt szervezetter észleltek. Sajnálatos módon azonban a rovat lezárásáig/1985. június 28.!!/ sem érkezett be az egyik, a Bakonyban, Vinyén rendezett észlelőnévtéve adatsora /az adatbeküldő: Nagy Zoltán/!

40 vizuális megfigyelő 174,2 órát töltött észlelésekkel. A márciusban megjelent új gnomonikus meteorészlelő térkép és a használatát bemutató cikk /ld. Meteor '85/3. szám/ nyomán áprilisban már érkeztek be a módosított módszerrel végzett megfigyelések. A tapasztalt észlelők körében nem jelentett nagy gondot az új szempontokhoz való alkalmazkodás. /A részleteket az aktív meteorosokkal együtt dolgoztuk ki és vitattuk meg - pl. a DMH-találkozón./ Elhangzottak viszont néhol jó és kevésbé jóindulatu ellenvélemények is. Egy tevékenységet - esetünkben a meteor megfigyelést - különböző "komolysági szinten" lehet művelni, aszerint, milyen eredményeket kívánunk elérni. Jelenlegi vizuális szisztémánkat más amatőr szervezetek észlelési módszereinek ismeretében, tudatos "nemzetközi kitekintés" után alakítottuk ki. Célunk, hogy észlelőmunkánk - legalábbis a módszer tekintetében - "állja az összehasonlítást" más amatőr szervezetek eredményeivel.

Nagyon szerencsésen alakult az időjárás az Áprilisi Lyridák maximuma környékén, jó átlátszóságú enyhébb időjárás köszöntött be. Mint említettük, számos észlelés érkezett be, feldolgozásuk megkezdődött. Az április 19/20 - 22/23 közötti derült éjszakák-ból elsősorban a hétvégére esőknön folyt észlelés /csoportos munka folyt a Bakonyban, a Börzsönyben, a Mecsekben, Süllyápon és Bolyott/. Az áramlat maximuma feltűnően éles, ápr. 21/22-én éjjel sokkal több meteor hullott, mint az előzőkön - a süllyápi észlelőcsoport 4 óra alatt 91 meteort regisztrált. A meteorok fele-kétharmada volt Lyrida-rajtag, egy "átlagos" Lyrida sárgás, közepesen fényes és néha nyomot hagyó. Sajnos 22/23-ról kevés észlelés futott be, így a leszálló ág nemigen tanulmányozható. 23. után ismét felhős időjárás köszöntött be.

Lúzgömbök -- március-április:

1985. 03. 13/14.	03:37	UT	-3 ^m	Fodor Antal
04. 19/20.	00:04:51		-4	Pécsiek
04. 20/21.	00:48:32		-4	Ságodi Ibolya
04. 22/23.	22:27:33		-4	Laczkó Attila

Fotografikus észleléssel 5-en foglalkoztak 28,6 óra időtartamban. Berkő és Szauer tekercei még előhívatlanok. Gyurman Tibor rendszeres fotografikus munkát végez. /A teljes fotós észlelési időt sajnos nem küldte be!/ Ennek eredményeképpen április 22/23-án 21:13-21:38 UT között egy meteor nyomát sikerült rögzítenie. A jelenséget vizuálisan nem látta, a képen a meteor fokozatos, majd erőteljes, egyenletes fényesedést mutat. A pálya közepén észrevehetően elhalványul, de visszanyeri előző fényességét. Halványodása egyenletes. A meteor az UMa-tól északra jelentkezett, pályája az α - β Uma irányába tartott, valószínűleg Lyrida.

Kevés szó esett az utóbbi időben a teleszkopikus meteormegfigyelésekről. Csekély kivétellel csak szórványmegfigyelések érkeztek he egy-egy véletlenül látott teleszkopikusról. Most Csiszár Tibor és Tiborné mintegy újra felfedezte e területet, a szisztematikusan megfigyelésben rejlő lehetőséget. Áprilisban Csiszárék 2,5 órát észleltek olyan égterületeket kiválasztva, ahol korábban több "szórvány-teleszkopikus" pillantottak meg. Észlelőnk kérte az MMTÉH-hoz eddig befutott teleszkopikus meteoradatokat. Munkájukat látva remélhetjük, hogy idővel távcsöves megfigyelőinket is bevonhatjuk a programszerű meteorészlelő munkába.

Sajnos a mikrometeorit-megfigyelés is elhanyagoltá vált az utóbbi időben, mindössze Agai, Bíró és Csiszárék helyezték ki gyűjtőedényüket összesen 46,3 óra időtartamban.

Szólnunk kell az észlelőlapokról, sajnos nincs mindenki teljesen tisztában használatukkal /elsősorban a fotografikus megfigyelőlapok esetében/. Jelenleg ötféle formanyomtatványt használunk az egységes adatbeküldés érdekében: egy Vizuális meteorészlelési lapot, egy Tűzgömb beszámolót, egy Fotografikus észlelőlapot, egy Fotografikus adatközlő lapot, ill. Mikrometeorit adatlapot.

A két fotós nyomtatvány között az a különbség, hogy míg a Fotografikus észlelőlapot a megfigyelő a helyszínen, fényképezés közben tölti ki, addig az "adatközlő lapon" az esetleges sikeres meteornyom-felvételekről szolgáltat adatokat és képet a Meteorfotó Archívum számára. Az "észlelőlap" tehát dokumentáció a megfigyelő számára /erről állapíthatja meg pl. az előhívás után a kockák adatait/. Az adatok beküldésekor a rovathoz szükséges egyetlen információ a fotózás havi össz-időtartama. Sikeres felvétel esetén azonban töltjük ki a Fotografikus adatközlő lapot /A Fotografikus észlelőlapon feljegyzettek alapján/, és fotóval együtt küldjük be.

Itt mondunk köszönetet a gyorsan elfogyott vizuális megfigyelőlapok jó minőségű újranyomásáért a Mikroelektronikai Vállalat "Gutenberg" szocialista brigádjának. Ugyanők segítségével /Iskum József közreműködésével/ jelent meg a "Meteor gyors hírek" 15. száma /a megrendelés ill. a postaköltség-térítés módjáról a Meteor '85/3. számában olvashatunk/, ill. - rendkívüli gyorsasággal - az "MMTÉH Körlevél No. 3."

- hóf - tey -

A ZHR számítása

A vizuális meteorészlelési módszerben történt módosításokkal egyidejűleg a meteorrajok aktivitásának jellemzésére szolgáló ZHR-érték számolásában is nemzetközileg legelterjedtebb módszert vettük át. A számítás alapelveiben nincs lényeges változás, csupán a korrekciós tényezők - olykor jelentősen - mások.

Definíció: ZHR az a mennyiség, ahány rajmeteort látna egy megfigyelő egy óra alatt, ha egy +6,5 határmagnitúdójú égen a raj radiánása éppen a zenitben lenne /Zenithal Hourly Rate/. /A régebbi hazai módszer a ZHR-t a teljes égboltot már valószínűleg áttekinteni képes 7-8 főre számolta./ Ehhez korrigálni kell a